

РЕПУБЛИКА СРБИЈА
ЗАШТИТНИК ГРАЂАНА
412-33/19
Београд

Заштитник грађана
Zaštitnik građana

дел. бр. 27826 датум: 25.9.2019. г.

НАЦИОНАЛНИ МЕХАНИЗАМ ЗА ПРЕВЕНЦИЈУ ТОРТУРЕ
МОНИТОРИНГ УСТАНОВА У КОЈИМА СЕ НАЛАЗЕ ЛИЦА ЛИШЕНА СЛОБОДЕ

Извештај о посети Полицијској станици Стари град

Београд, септембар 2019. године

МАНДАТ НПМ

Законом о ратификацији Опционог протокола уз Конвенцију против тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака¹ прописано је да Национални механизам за превенцију тортуре (НПМ) обавља посете установама у којима се налазе или се могу налазити лица лишена слободе, у циљу одвраћања државних органа и службених лица од било каквог облика мучења или било ког другог облика злостављања, као и ради усмеравања државних органа ка стварању смештајних и осталих животних услова у установама у којима се смештају лица лишена слободе у складу са важећим прописима и стандардима.

У члану 2а Закона одређено је да Заштитник грађана обавља послове НПМ и да у обављању тих послова сарађује са омбудсманима аутономних покрајина и удружењима чијим је статутом предвиђени циљ удруживања унапређење и заштита људских права и слобода, у складу са законом.

У институцији Заштитника грађана формирана је посебна организациона јединица Одељење националног механизма за превенцију тортуре, која обавља стручне послове НПМ, чији је мандат одређен чланом 4. Опционог протокола за превенцију тортуре. Одељењем руководи начелник, који за рад Одељења и свој рад одговара заштитнику.

Заштитник грађана и Покрајински омбудсман АП Војводине су потписали Меморандум о сарадњи у обављању послова НПМ,² којим је предвиђено да ће Покрајински омбудсман активно учествовати у посетама мониторинг тима НПМ установама у којима су смештена лица лишена слободе, а које се налазе на територији АП Војводине.

На основу спроведеног поступка по јавном позиву,³ Заштитник грађана је изабрао удружења са којима ће остваривати сарадњу у обављању послова НПМ, и то: Београдски центар за људска права, Иницијативу за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународну мрежу помоћи (ИАН). Анексима Споразума о сарадњи,⁴ сарадња је продужена са удружењима Иницијатива за права особа са менталним инвалидитетом (МДРИ-С), Комитет правника за људска права (ЈУКОМ) и Међународна мрежа помоћи (ИАН).

ОПШТИ ПОДАЦИ

УСТАНОВА	Полицијска управа за град Београд (ПУ за град Београд), Полицијска станица Стари град (ПС Стари град)
ВРЕМЕ	13. јун 2019. године
ВРСТА	Ванредна

¹ "Сл. лист СЦГ - Међународни уговори", бр. 16/05 и 2/06 и "Сл. гласник РС - Међународни уговори", бр. 7/11.

² Потписан 12. децембра 2011. године.

³ Објављен у "Сл. гласнику РС", бр. 25/18.

⁴ Закључени 22. априла 2019. године.

ЦИЉ	Одвраћање органа јавне власти и службених лица од било каквог облика злостављања или мучења, као и њиховог усмеравања на стварање услова и поступање према лицима лишеним слободе у складу са важећим прописима и стандардима, све у циљу превенције тортуре и других сурових, нељудских или понижавајућих казни и поступака
НАЈАВА	Ненајављена
ПОСЕТУ ОБАВИО	Заштитник грађана
ТИМ	Маја Јовић, Заштитник грађана/Одељење НПМ Ивана Босиљчић, Заштитник грађана

ТОК ПОСЕТЕ И САРАДЊА СЛУЖБЕНИХ ЛИЦА СА НПМ

На почетку посете, а након кратког представљања чланова тима и циља посете, тим НПМ је обишао просторије за задржавање ПС Стари град и обавио разговор са затеченим задржаним лицем. Након тога, обављени су разговори са полицијским службеницима и остварен увид у поједине предмете о задржавању лица и употреби средстава принуде.

Сви полицијски службеници остварили су пуну сарадњу са НПМ. Тиму НПМ су пружене све тражене информације, омогућен увид у релевантну документацију, обилазак и фотографисање просторија за задржавање.

ПРОСТОРИЈЕ ЗА ЗАДРЖАВАЊЕ И САСЛУШАЊЕ

У ПС Стари град, тим НПМ је обишао две просторије за задржавање, као и поједине канцеларије криминалистичких инспектора.

Просторије за задржавање су реновиране августа 2018. године и у потпуности су у складу са важећим стандардима. Једна просторија је за смештај једног лица, а друга за смештај два лица.

Саслушање грађана се обавља у канцеларијама криминалистичких инспектора, јер не постоји посебна просторија намењена и адекватно, аудио-видео, опремљена за ту намену. Према наводима службених лица, криминалистички инспектори нису имали обуке о техникама саслушања, осим оних које су похађали током школовања.

1.

УТВРЂЕНО

У ПС Стари град не постоји посебна просторија за саслушање лица која је адекватно опремљена за ту намену (аудио и видео снимање саслушања).

РАЗЛОЗИ

Електронско (тј. аудио и/или видео) снимање полицијских информативних разговора представља важну додатну меру заштите против злостављања притвореника. ЦПТ са задовољством примећује да се увођење таквих система разматра у све већем броју земаља. Таква средства обезбеђују компетан и аутентичан запис о поступку информативног

разговора и тиме у великој мери олакшавају истрагу о било каквим тврдњама о злостављању. Ово је у интересу и особа које су злостављане од стране полиције и припадника полиције суочених са неоснованим тврдњама да су примењивали физичко злостављање или психолошке притиске. Електронско снимање полицијских информативних разговора, такође, смањује могућност да оптужени касније лажно поричу да су дали одређена признања.⁵

Собе за испитивање не само да треба да имају одговарајуће осветљење, грејање и вентилацију већ и да су опремљене тако да сви учесници у разговору имају сличне столице по стилу и удобности. Овлашћено лице које обавља разговор не треба да има доминантан (нпр. уздигнут) или удаљен положај у односу на осумњиченог. Уз то, просторија треба да буде окречена у неутралне нијансе.⁶

Органи Републике Србије треба да успоставе наменске просторије за саслушање, опремљене аудио и/или видео опремом за снимање полицијских саслушања.⁷

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће предузети активности у циљу обезбеђивања посебне просторије за саслушање лица у ПС Стари град, опремљене техничком опремом за аудио и видео снимање поступака саслушања лица.

2.

УТВРЂЕНО

У ПС Стари град криминалистички инспектори нису похађали обуке о техникама саслушања.

РАЗЛОЗИ

Испитивање осумњичених је стручан посао који захтева одређену обуку да би се извршио на задовољавајући начин. Пре свега, сам циљ таквог испитивања мора бити кристално јасан: тај циљ треба да буде прибављање тачних и поузданих информација ради утврђивања истине о питањима која су под истрагом, а не добијање признања од некога кога службена лица која обављају испитивање унапред сматрају кривим. Уз одговарајућу обуку, дефинисање кодекса понашања приликом испитивања осумњичених веома би допринело да се лица која примењују закон придржавају горе поменутог циља.⁸

Комитет је препоручио да органи Републике Србије делују тако да обезбеде да криминалистички инспектори обављају своје дужности у складу са одговарајућим одредбама Законика о кривичном поступку. У ту сврху потребно је редовно организовати стручно оспособљавање за ове службенике, које треба да обухвати одговарајуће технике саслушања и истраге, као и спречавање неадекватног поступања.⁹

ПРЕПОРУКА

Министарство унутрашњих послова ће организовати и спровести одговарајућу обуку за криминалистичке инспекторе о техникама саслушања приликом испитивања осумњичених.

⁵ Извод из 12. Општег извештаја [CPT/Inf (2002) 15], тачка 36.

⁶ Извод из 12. Општег извештаја [CPT/Inf (2002) 15], тачка 37.

⁷ ЦПТ (2017) 63, Србија 2017, став 16.

⁸ Извод из 12. Општег извештаја [ЦПТ/Инф (2002) 15], став 34

⁹ ЦПТ (2017) 63, Србија 2017, став 16

НПМ би желео да буде информисан о томе да ли је МУП предузео активности, и које, у правцу уређивања процедуре поступања криминалистичких инспектора приликом испитивања осумњичених (кодекс понашања).

Такође, Полицијска станица Стари град нема посебну просторију намењену за чување одузетих предмета који су у вези са кривичним делом, већ се ти предмети чувају у каси/орману са катанцем, под кључем, а према наводима службених лица, постоје два таква ормана у две канцеларије, од којих је једна канцеларија у време посете НПМ била закључана, а службеница на одмору. Према службеним наводима, трагови и предмети који су у вези са кривичним делом се достављају криминалистичким инспекторима, означавају редним бројем, који се, уз опис предмета, евидентира у централној евиденцији – књизи одузетих предмета.

3.

УТВРЂЕНО

У ПС Стари град не постоји просторија намењена за чување одузетих предмета у вези са кривичним делом (предмети извршења кривичног дела и други предмети из кривичних истрага).

РАЗЛОЗИ

Да би се оповргле тврдње о недоличном поступању припадника полиције и ради отклањања потенцијалних извора опасности и за особље и за притворене особе, предмети који су одузети у циљу коришћења као доказног материјала треба да су увек прописно означени, заведени и да се чувају у просторији одређеној за ту намену. Сви други предмети горе поменуте врсте треба да се уклоне из полицијских просторија.¹⁰

Сав доказни материјал који се односи на предмете у истрази обавезно мора бити на одговарајући начин обележен, евидентиран, одлаган и чуван у засебном складишном простору.¹¹

ПРЕПОРУКА

ПС Стари град ће обезбедити посебну просторију намењену за чување одузетих предмета у вези са кривичним делом.

Приликом обилазака канцеларија криминалистичких техничара у једној су затечени бакарни каблови који су се налазили на поду канцеларије између радног стола и ормана. Тиму НПМ образложено је да каблови потичу из кривичног дела крађе и да су као такви евидентирани у Књизи одузетих предмета. Међутим, каблови нису били ни на који начин обележени.

У истој канцеларији, извршен је визуелни преглед ормана и у једном орману затечен је метални пајсер, за који је речено да је коришћен у обијању и дрвена палица од око пола метра, који такође нису били ни на који начин обележени, иако су, у Књизи одузетих предмета, евидентирани још 2016. године. Службена лица нису имала образложење из којих разлога се ти предмети налазе у орманима у канцеларијама криминалистичких инспектора.

¹⁰ Извод из 12. Општег извештаја [ЦПТ/Инф (2002) 15], став 39.

¹¹ ЦПТ, Србија 2011, став 15.

4.

УТВРЂЕНО

У ПС Стари град у једној канцеларији криминалистичких инспектора затечени су нестандартни предмети, који нису били означени као одузети предмети који су у вези са кривичним делом.

ОСНОВ

Комитет препоручује органима Републике Србије да направе засебан складишни простор за све заплењене предмете у свакој полицијској станици, почев од седишта полицијских управа. Истовремено, они треба да обезбеде да сво оружје и други предмети заплењени током кривичних истрага буду унети у посебан регистар, и обележени на одговарајући начин (наводећи случај на који се односе) и одложени у засебан складишни простор. Заплењени уређаји за електро-шокове, боксери, палице за бејзбол, електрични продужни каблови, итд. никада не треба да се држе у просторијама у којима се саслушава или држи лице лишено слободе.¹²

ПРЕПОРУКА

ПС Стари град, у будућем раду, одузете предмете који потичу из кривичног дела, неће чувати у канцеларијама криминалистичких инспектора, а сваки такав предмет ће на одговарајући начин обележавати (са назнаком случаја на који се односе).

ОСТВАРИВАЊЕ ПРАВА ЗАДРЖАНИХ ЛИЦА

Према наводима службених лица, лице лишено слободе се о својим правима обавештава усменим путем на лицу места, а потом, по довођењу у просторије ПС Стари град уручује му се писано обавештење о правима доведеног и задржаног или права ухапшеног - окривљеног.

Ипак, у једном од предмета о задржавању лица по Законнику о кривичном поступку (ЗКП), у које је тим НПМ остварио увид, није пронађено обавештење о правима.

5.

УТВРЂЕНО

У ПС Стари град, у предмету о задржавању по ЗКП није било обавештења о правима.

РАЗЛОЗИ

Лице које се задржава обавештава се усмено и уручивањем писаног обавештења на матерњем или језику који разуме о његовим правима. Полицијски службеник ће задржаном лицу уручити писано обавештење. После уручења обавештења, полицијски службеник ће задржано лице позвати да потпише примерак обавештења. Ако задржано лице одбије да прими обавештење или одбије да га потпише или је неписмено, полицијски службеник ће наведено констатовати на обавештењу.¹³

¹² ЦПТ (2017)63, Србија 2017, став 13.

¹³ Правилник о полицијским овлашћењима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2019), члан 29.

ПРЕПОРУКА

ПС Стари град ће сваком лицу које треба задржати уручивати писано обавештење о његовим правима и примерак одлагати у предмет.

Према даљим наводима, редовна пракса је да шеф смене одмах по довођењу обави разговор са лицем у вези са поступањем полицијских службеника према њему, да ли му је потребан лекарски преглед, предочи могућност подношења притужбе на рад полицијских службеника, а о томе сачињава службену белешку коју потписује и доведено лице или се забележи да је лице исту одбило да потпише.

У вези са начином на који задржана лица остварују право на позив (обавештавање) трећег лица, полицијски службеници су описали да најчешће само лице путем свог мобилног телефона или службеног телефона позива треће лице по сопственом избору (чланове породице или др.) и то непосредно по доласку у полицијску станицу. Уколико је лице под дејством алкохола или опијата онда то чине службена лица, а податак о томе да је треће лице обавештено уписују у записник о задржавању.

Такође, према наводима службених лица, непосредно по довођењу у Дежурну службу полицијске станице, задржаном лицу се омогућује да позове изабраног браниоца, путем службеног телефона или сопственог мобилног телефона, а уколико задржаном лицу треба одредити браниоца по службеној дужности то се чини према списку Адвокатске коморе Србије (АКС), односно преко оформљеног „Кол центра“ АКС за постављање бранилаца по службеној дужности. Тај позив упућује службено лице.

У вези са лекарским прегледима, службена лица су навела да се задржана лица, пре отпочињања задржавања, прегледају од стране лекара на лични захтев или када полицијски службеници визуелним прегледом уоче да лице које треба задржати има повреде. Задржано лице може, у присуству лекара, да одбије понуђени преглед што се евидентира од стране лекара на извештају о обављеном прегледу и у записнику о задржавању.

Полицијски службеници су изјавили да не присуствују лекарском прегледу, осим уколико то затражи лекар и то на начин да се налазе на одређеној удаљености тако да могу да виде задржано лице и лекара, али не и да чују садржину њиховог разговора.

Даље, према наводима полицијских службеника извештаји лекара се искључиво налазе код задржаног лица, а уколико има информација са којима би требало да буду упознати, лекар их о томе извести, о чему састављају службену белешку. Терапију коју задржано лице треба да прима предају на конзумирање задржаном лицу само уколико од лекара добију сагласност да може да је користи, а уколико му терапију доносе трећа лица онда само онда када о ординираној терапији постоји налаз лекара.

Храна се задржаним лицима обезбеђује из ресторана Министарства унутрашњих послова (МУП), лица се током задржавања обилазе, али се у највећој мери надзор над њима спроводи путем видео надзора, а лице може да их позове путем уређаја за позивање који је инсталиран у просторији за задржавање.

У погледу решења о задржавању, полицијски службеници су навели да се иста доносе у прописаном року и да се време отпочињања задржавања рачуна од момента лишења слободе.

Задржаним лицима се омогућава да остваре право на жалбу на решење о задржавању на тај начин што им се за потребе сачињавања жалбе дају папир и оловка, потом жалбу

предају полицијском службенику који је заводи службеним печатом и бројем, након чега један примерак враћају задржаном лицу. Уколико је задржано лице жалбу саставило у једном примерку онда, пре завођења службеним печатом, жалбу копирају како би један примерак имало и задржано лице. Полицијски службеник жалбу потом ковертира и носи надлежном органу.

Поступање ПС Стари град у погледу начина на који се задржаном лицу омогућава остваривање права на жалбу на решење о задржавању представља пример добре праксе и поступање у складу са препоруком, односно мишљењем Заштитника грађана.¹⁴

Након задржавања, лицу се предаје записник о задржавању који он потписује, а уколико одбије да то учини то се забележи на самом записнику.

Ако је задржано више од три лица, колики је капацитет просторија за задржавање, лица се спроводе у Дежурну службу ПУ за Град Београд. На исти начин поступају и када је потребно задржати жену или лица из истог дела. У ПС Стари град, до сада нису задржавана лица која су се декларисала као ЛГБТ особе.

РАЗГОВОР СА ЗАДРЖАНИМ ЛИЦЕМ И УВИД У ПРЕДМЕТ О ЗАДРЖАВАЊУ

Разговор са задржаним лицем обављен је у просторији Дежурне службе, која се налази испред просторија за задржавање, а у којој је задржано лице обедовало, јер је непосредно пре тога доведено из Ургентног центра Клиничког центра Србије (УЦ КЦС). Према наводима задржаног лица, лишен је слободе око 19,00 часова, 12. јуна 2019. године, о својим правима обавештен је након 20-так минута у ПС Стари град тако што му је уручено писано обавештење о правима које је имао код себе у моменту посете НПМ. Лице је навело да је тражио да обавести треће лице – сестру, али да му то није омогућено, као и да је захтевао да, о лишењу слободе, обавести браниоца по свом избору, али да му ни то није омогућено већ да му је обезбеђен бранилац по службеној дужности. Даље је навео да није давао било какав исказ без присуства адвоката, да га је прегледао лекар након три сата од лишења слободе и да је по налогу лекара Хитне помоћи одведен на Војно-медицинску академију (ВМА) где су му констатоване повреде по телу, али не и повреде на рукама од стегнутих лисица јер је заборавио да лекарима на то укаже. Такође је навео да је добио потврду о привремено одузетим предметима, да је први пут јео у 14,00 часова 13. јуна 2019. године, да је одбио да потпише пријем решења о задржавању, иако му је исто уручено, а на решење није уложио жалбу.

Даље је навео да су према њему 12. јуна 2019. године примењена средства за везивање, да је то трајало од момента лишења слободе до довођења у ПС Стари град и да на рукама има повреде од везивања, које је тим НПМ фотографисао уз његову сагласност. Такође је навео да је бежећи од полиције приликом хапшења скочио у Дунав због чега му је сва гардероба била мокра, да је био го и бос у просторији за задржавање и на ВМА до 5 сати ујутру када је од медицинских радника добио горњи и доњи део пиџаме, а да је у међувремену ради покривања свог тела, користио ћебе.

У вези са поступањем полицијских службеника који су га лишили слободе и довели у ПС Стари град навео је да су га тукли тако што су му задали 10 до 20 удараца песницом у пределу главе и грудног коша, односно да га је, у службеном ауту, приликом довођења полицијски службеник песницом 10-20 пута ударио у пределу главе и грудног коша,

¹⁴ дел.бр. 42638 од 20. новембра 2017. године

као и да су га у ходнику ПС Стари град, њих десеторица, шутирала, наочиглед присутних грађана.

Према наводима службених лица, задржано лице које је ухапшено након позива супруге која је пријавила насиље према њој, није тражио да обавести треће лице по избору, да није имао податке и број телефона браниоца којег је желео да контактира по сопственом избору због чега се ушло у процедуру ангажовања браниоца по службеној дужности. Како је задржано лице бежећи од полиције скочило у реку, његова гардероба и обућа била су у потпуности мокри, међутим, ПС Стари град нема гардеробу која би била дата задржаном лицу у случају потребе, а како задржано лице никогa није желело да обавести о томе да се налази у задржавању, гардеробу није било могуће обезбедити ни преко трећих лица. Даље, према речима службених лица, на лекарски преглед је одведен у току ноћи када је исти затражио, оброк му је понуђен у току вечери, али је исти одбио, а полицијски службеник је тај податак заборавио да унесе у записник о задржавању који се води у електронском облику.

На захтев НПМ да изврши увид у снимак са камера из ходника ПС Стари град у време довођења задржаног лица, одговорено је да нема техничких могућности да се снимак на лицу места врати и прегледа, због чега је исти накнадно затражен од МУП. Дописом МУП-а, НПМ је обавештен да нису у могућности да доставе снимак, односно преузму снимак са система јер уређај за снимање чува снимке најдуже 20 дана због капацитета хард диска.

Имајући у виду да је законом¹⁵ прописани рок за подношење притужбе лица које сматра да су му поступањем или пропуштањем поступања запосленог при вршењу службених задатака повређена људска и мањинска права и слободе, 30 дана од дана када се притужена радња догодила, НПМ сматра да околност да се снимци чувају најдуже 20 дана негативно утиче на могућност провере релевантних чињеница и истраге случајева неадекватног поступања, а тиме и на превенцију тортуре.

6.

УТВРЂЕНО

Видео записи са видео надзора инсталираних у ходнику ПС Стари град чувају се у МУП-у најдуже 20 дана.

РАЗЛОЗИ

У контексту превенције и истраге случајева неадекватног поступања, потребно је обратити пажњу на бољу покривеност системима видео надзора, скупа са обезбеђењем заштите снимака и одговарајућом политиком архивирања забележеног/снимљеног материјала.¹⁶

У притужбеном поступку притужбу решавају руководиоци организационе јединице Министарства у којој ради притуженик (у даљем тексту: руководиоца) и Комисија за решавање притужби (у даљем тексту: Комисија). Притужбе поднете у року од 30 дана од дана када се притужена радња догодила решавају се у притужбеном поступку.¹⁷

Проверавање притужбе обухвата све радње и поступке којима се проверавају релевантне чињенице и околности у вези са наводима из притужбе, а нарочито поступање и последице поступања притуженика које је предмет притужбе. Руководилац је дужан да у притужбеном

¹⁵ Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018), члан 234. ст. 1.

¹⁶ ЦПТ Србија, 2011, став 37

¹⁷ Правилник о начину поступања у току притужбеног поступка ("Сл.гласник РС", бр.54/2017), члан 2. ст. 1. и 3.

Средства за везивање се лицу везују на такав начин да се онемогући ослобађање лица, али без наношења непотребног бола прекомерним стезањем руку ротирајућим деловима службених лисица или прекомерним стезањем пластичних затега или других за то намењених или погодних средстава.²²

ПРЕПОРУКА

ПС Стари град ће, у будућем раду, средства за везивање према грађанима примењивати у потпуности у складу са важећим прописима тако да, прекомерним стезањем или на други начин, везаном лицу не наносе непотребну телесну бол или повреду.

Током посете тим НПМ је остварио и увид у предмет задржаног лица и уочио да му је, према подацима из решења о задржавању и извештаја о примењеним овлашћењима, задржавање рачунато од 22,00 часа 12. јуна 2019. године, иако је ухапшено у 19,50 часова када је, уз употребу средстава за везивање, започето довођење у ПС Стари град, а да је решење о задржавању које је одбио да потпише, донето у 23,00 часа.

Такође, увидом у још два предмета о задржавању по основу ЗКП уочено је да је, према подацима из решења о задржавању и записника о задржавању, задржавање рачунато од 18,50 часова, иако је лице лишено слободе у 18,30 часова, односно од 13,00 часова иако је лице лишено слободе у 12,45 часова.

9.

УТВРЂЕНО

У појединим предметима о задржавању лица по ЗКП, почетак задржавања није правилно рачунат.

РАЗЛОЗИ

Доношење решења о задржавању и поступање по жалби на донето решење врши се у складу са законом на основу којег је задржавање одређено.²³

Лице ухапшено у складу са чланом 291. став 1. и чланом 292. став 1. Законика о кривичном поступку, као и осумњиченог из члана 289. ст. 1. и 2. тог законика, јавни тужилац може изузетно задржати ради саслушања најдуже 48 часова од часа хапшења, односно одазивања на позив.²⁴

Време задржавања лица се рачуна од момента започињања примене полицијског овлашћења довођење када су се стекли услови за задржавање у прекршајном поступку, односно од момента хапшења или одазивања на позив када су се стекли услови за задржавање у кривичном поступку.²⁵

ПРЕПОРУКА

У ПС Стари град, у решењима о задржавању по ЗКП, као почетак задржавања уносиће се моменат хапшења или одазивања на позив када су се стекли услови за задржавање у кривичном поступку.

²² Правилник о полицијским овлашћењима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2019) члан 85.

²³ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/2018), чл. 86. ст. 2.

²⁴ Законик о кривичном поступку ("Сл. гласник РС", бр. 72/2011, 101/2011, 121/2012, 32/2013, 45/2013, 55/2014 и 35/2019), члан 294. став 1.

²⁵ Правилник о полицијским овлашћењима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2019), члан 32.

поступку размотри све расположиве документе, обави потребне разговоре и оствари целовит увид у поступање притуженика на које се притужба односи.¹⁸

ПРЕПОРУКА

МУП ће предузети потребне мере како би се видео записи са видео надзора у ПС Стари град чували у трајању не краћем од 30 дана, а то ће, уколико за тим постоји потреба, учинити и у погледу других полицијских станица које су саставу ПУ за град Београд.

7.

УТВРЂЕНО

Затеченом задржаном лицу није обезбеђена одговарајућа одећа и обућа.

РАЗЛОЗИ

Ако је лице доведено у простор за задржавање у мокрој или на други начин за његово здравље неподесној одећи мора за време задржавања да му се обезбеди одговарајућа одећа.¹⁹

ПРЕПОРУКА

ПС Стари град ће сваком лицу које је доведено у простор за задржавање у мокрој или на други начин за здравље неподесној одећи, обезбедити одговарајућу одећу.

Имајући у виду наводе задржаног лица да је тучен од стране полицијских службеника, НПМ је прибавио стручно мишљење специјалисте судске медицине²⁰ које је на основу медицинске и друге документације, те навода задржаног лица, обавио медицинско вештачење. У стручном мишљењу је, између осталог, наведено да су повреде коже ручја леве и десне руке на основу својих карактеристика (локализација, изглед, врста и др.) настале трауматогеним дејством примењеног средстава за везивање (тзв. лисица) и у време наношења представљају лаку телесну повреду, као и да налаз објективно установљених медицинских чињеница није конзистентан са наводима лица лишеног слободе да га је “полицијски службеник песницом 10-20 пута ударио у пределу главе и грудног коша и да су га у ходнику ПС Стари град њих десеторица шутирали”.

8.

УТВРЂЕНО

Према задржаном лицу средства за везивање нису примењена на правилан начин.

РАЗЛОЗИ

Полицијски службеник употребиће средства из става 1. овог члана на начин да средство за везивање не наноси непотребну телесну бол или повреде везаном лицу.²¹

¹⁸ Правилник о начину поступања у току притужбеног поступка, чл. 8. став 2.

¹⁹ Правилник о полицијским овлашћењима ("Сл. гласник РС", бр. 41/2019) члан 33. став 5.

²⁰ проф. др Драган Јечменица специјалиста судске медицине, заведено у Заштитнику грађана под дел. бр. 25518 од 3. септембра 2019. године.

²¹ Закон о полицији ("Сл. гласник РС", бр. 6/2016, 24/2018 и 87/2018) члан 114. став 4.

10.

УТВРЂЕНО Решење о задржавању уручено је задржаном лицу по протеку два часа од фактичког почетка задржавања.
РАЗЛОЗИ <i>Доношење решења о задржавању и поступање по жалби на донето решење врши се у складу са законом на основу којег је задржавање одређено.²⁶</i> <i>О задржавању, јавни тужилац или, по његовом одобрењу, полиција одмах, а најкасније у року од два часа од када је осумњиченом саопштено да је задржан, доноси и уручује решење. У решењу морају бити наведени дело за које се осумњичени терети, основи сумње, дан и час лишења слободе или одазивања позиву, као и време почетка задржавања.²⁷</i>
ПРЕПОРУКА У ПС Стари град, полицијски службеници ће у будућем раду решења о задржавању доносити и уручивати задржаним лицима у складу са законом на основу којег је задржавање одређено, односно када је задржавање одређено на основу ЗКП, најкасније у року од два часа од почетка задржавања.

Даље, потврда о привремено одузетим предметима није била потписана од стране задржаног лица нити је на истој констатовано да је одбио да је потпише. Осим тога, потврде у другим предметима о задржавању лица, у које је тим НПМ остварио увид, нису садржале опис појединих одузетих предмета, а када је у питању новчаник није наведена ни његова садржина.

11.

УТВРЂЕНО У ПС Стари град, потврда о привремено одузетим предметима није била потписана од стране задржаног лица нити је на истој констатовано да је задржано лице одбило да је потпише.
РАЗЛОЗИ <i>О привременом одузимању предмета полицијски службеник дужан је да изда потврду.²⁸</i> <i>О привремено одузетим и враћеним предметима од лица које се задржава, сачињава се потврда о привремено одузетим и враћеним предметима и издаје се лицу, коју потписује приликом одузимања, односно враћања предмета. Ако лице одбије да потпише потврду, полицијски службеник ће о томе сачинити белешку на потврди.²⁹</i>
ПРЕПОРУКА ПС Стари град ће задржаним лицима издавати потврде о привремено одузетим предметима коју та лица потписују или ће, уколико је то случај, констатовати да су задржана лица одбила да их потпишу.

²⁶ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/2018), чл. 86. ст. 2.

²⁷ Законик о кривичном поступку („Сл. гласник РС“, бр. 72/11, 101/11, 121/12, 32/13, 55/14 и 35/19), чл. 294. ст. 2.

²⁸ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/2018), чл. 92. став 2.

²⁹ Правилник о полицијским овлашћењима („Сл. гласник РС“, бр. 41/19), чл. 33. став 2.

12.

УТВРЂЕНО У потврдама о привремено одузетим предметима, поједини предмети нису ближе описани.
РАЗЛОЗИ <i>О привременом одузимању предмета полицијски службеник дужан је да изда потврду.³⁰</i> <i>Потврда из става 2. овог члана мора да садржи податке о привремено одузетом предмету, податке на основу којих је привремено одузети предмет могуће разликовати од других предмета, податке о лицу од кога је предмет одузет, као и податке о полицијском службенику (име и презиме, број службене значке) који је предмет привремено одузео.³¹</i>
ПРЕПОРУКА ПС Стари град ће задржаним лицима издавати потврде о привремено одузетим предметима које ће садржати податке на основу којих је предмет могуће разликовати од других предмета.

У записнику о задржавању, до момента посете тима НПМ, уписано је да нема видљивих повреда, да је 13. јуна 2019. године у 00,30 минута прегледан од стране лекара, као и да је истог дана у 14,00 часова обедовао, без уписаних података да је вече пре тога одбио оброк, због тога што, како је тиму НПМ образложено, није био гладан.

13.

УТВРЂЕНО Записник о задржавању не садржи податак о томе да је задржано лице одбило да обедује.
РАЗЛОЗИ <i>Лице које се задржава обавештава се усмено и уручивањем писаног обавештења на матерњем или језику који разуме о његовим правима, и то: на исхрану и непрекидни осмочасовни одмор.³²</i> <i>Записник о задржавању лица садржи податке о оствареним правима задржаног лица.³³</i>
ПРЕПОРУКА ПС Стари град ће, у будућем раду, у записнике о задржавању, уносити све податке о оствареним правима, па тако и податак о евентуалном одбијању лица да обедује.

ПРИМЕНА СРЕДСТАВА ПРИНУДЕ

Према подацима из табеларног прегледа употребе средстава принуде у ПС Стари град, у првих 13 дана јуна текуће године средства принуде, и то средства за везивање,

³⁰ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/2018), чл. 92. став 2.

³¹ Закон о полицији („Сл. гласник РС“, бр. 6/16, 24/18 и 87/2018), члан. 92. став 3.

³² Правилник о полицијским овлашћењима („Сл. гласник РС“, бр. 41/19) чл. 29. став 1. тачка 9.

³³ Правилник о полицијским овлашћењима („Сл. гласник РС“, бр. 41/19) чл. 111. став 1. тачка 5.

употребљена су 9 пута. Физичка снага или друга средства принуде у том периоду нису употребљавана/примењивана.

Тим НПМ остварио је и увид у предмет из маја 2019. године у којем се налази документација о примени средстава принуде физичка снага и средства за везивање према задржаном лицу. У извештају о употреби средстава принуде наведено је да је физичка снага („кључ на лакат“) употребљена због савлађивања отпора, односно из разлога што се лице оглушило о наређење полицијског службеника да стави руке иза леђа како би према њему употребио средства за везивање. Извештај о употреби средстава принуде, осим основа за њихову употребу и описа начина употребе, садржи и све друге потребне податке за оцену оправданости и правилности употребе средстава принуде, као и констатацију да лице према којем су примењена средства принуде није имало повреда. Задржано лице својеручно је потписало да нема примедби на садржину службене белешке о томе да је са њим обављен разговор у вези поступања полицијских службеника према њему током примене полицијских овлашћења. У моменту посете тима НПМ ПС Стари град, примена наведених средстава принуде била је у поступку оцене њихове оправданости и правилности.